

„A muzsikusok bére jóval a diplomás átlag alatt van”

Dr. Gyimesi László a NEÉT felméréséről, s a következő lépésekről

Az utóbbi időben gyakran merül fel a Nemzeti Előadó-művészeti Érdekegyeztető Tanács ülésein, milyen nehéz helyzetbe hozza a zenekarokat, énekarokat az alacsony bérezés, különösen most, amikor a pedagógus-életpályamodell bevezetését követően sokan inkább emellett a pedagógus hivatás mellett teszik le a voksukat. Hogy tényleg átláthatóak legyenek a fizetési átlagok, dr. Gyimesi László, az MSZSZ és a NEÉT elnöke a NEÉT elhatározását képviselve a minisztérium segítségével adatokat kért be az együttesektől. Az összegzésből lehangoló tények derülnek ki, amelyek mindenképpen további intézkedéseket sürgetnek. Ugyanis egyértelművé vált, hogy átlagosan közel százezer forinttal keresnek kevesebbet pedagógus kollégáikhoz viszonyítva, s még a diplomások átlagánál is sokkal alacsonyabb a zenekari, énekkari tagok bére.

■ Mely együttesek adatait vizsgálták a bérek összehasonlításánál?

– Azok az együttesek kerültek be az adat-szolgáltatás körébe, amelyek nemzeti vagy kiemelt minősítésűek. Így a BFZ, a Rádió együttese kimaradtak. Úgy vélem azonban, ezeknek a társulatoknak az átlaga összességében nem sokat változtatna a kialakult képen... Tényleg olyan sokszor esett szó a NEÉT üléseken a bér-problémákról, hogy úgy döntöttünk, a hosszú évek óta változatlan és statisztikailag fel nem tárt

bérhelyzetet fel kell mérni, hogy valóban ez alapján lehessen következtetéseket levonni. Ezért a nyár során szétküldtük az együtteseknek a kérdőíveket, és ezt az ősz elején dolgoztuk fel. A felmérésben az érintett előadó-művészeti szervezeteknek több mint kilencven százaléka vett részt. Így az NFZ is. Külön vettük a költségvetési szervek és a gazdasági társaságok által foglalkoztatottakat. Ha megnézzük a felsőfokú végzettséggel rendelkező, teljes munkaidőben foglalkoztatott művészeket, akik zenekarkarban, énekkarban dolgoznak, akkor 171 és 176 ezer forintos, bruttó havi átlagbérekről beszélhetünk...

■ Ez tényleg döbbenetes szám, hiszen eközben a nemzetgazdasági, átlag szellemi munkavállaló átlagbére 307 ezer forint, a költségvetési szféra szellemi munkavállalóinak az átlaga 244 ezer forint, a pedagógus bértábla idei átlaga alapszakos, főiskolai végzettséggel: 260 ezer forint...

– Arról nem is beszélve, hogy a nemzetgazdasági munkavállaló, nem felsőfokú végzettséggel rendelkezők havi átlagbére is 230 ezer forint. És akkor említsük meg a létszámadatokat is. Ennek a felmérésnek az alapján az összes, teljes munkaidőben foglalkoztatott – színész, táncos, zenész – összesen hatezer ember. Bár az adatok nem teljesek, de csupán néhány száz emberrel lehet csak több.

■ Mi lett ezzel az adatsorral, a megdöbbentő különbségeket bemutató táblázatokkal?

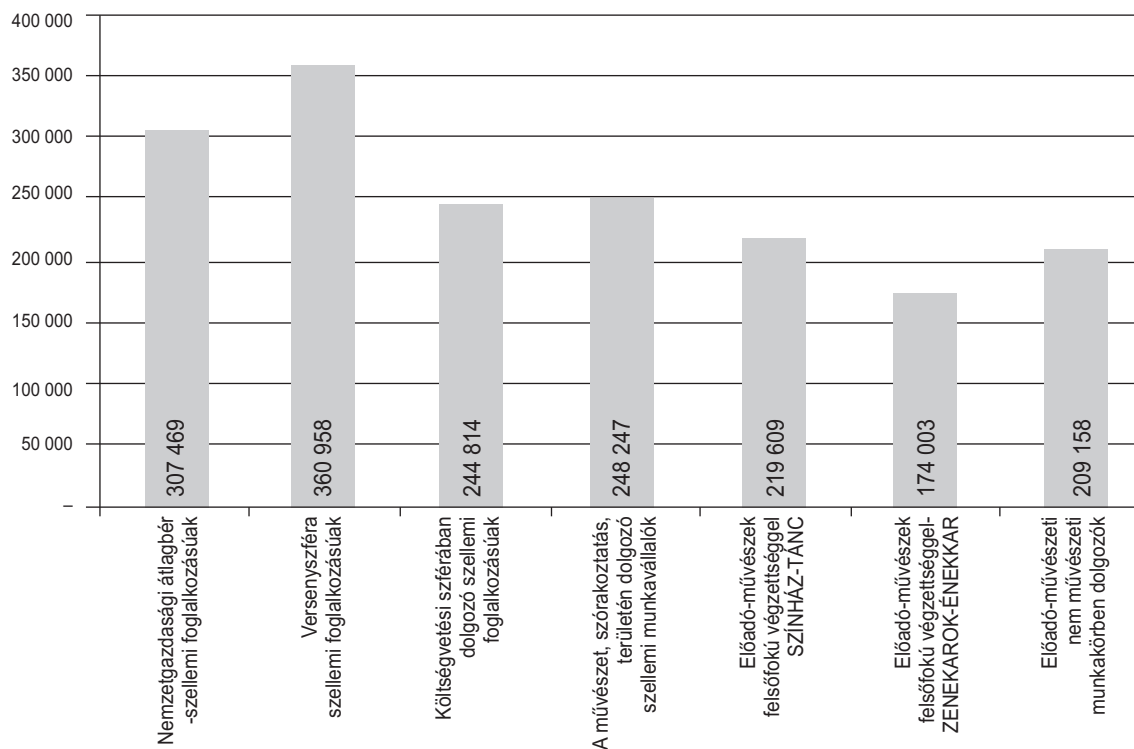
– Megkapták már a NEÉT tagjai, s a kulturális államtitkárság, emellett Hoppál államtitkár úrnak küldtem egy levelet, amelyben hangsúlyozom, a terület bérhelyzete elképesztő. A bérátlagok – bármely összehasonlításban – messze elmaradnak a szellemi munka más területeivel összevetve. Ezért azt kértem, hogy minderről mielőbb tárgyaljunk. A bérkérdések mellett – de ezt most csak zárójelben jegyzem meg – a művésznegyedjakkal kapcsolatban is minél hamarabb intézkedésekre lenne szükség...

Visszatérve a bérekre, a számokból jól látszik, hogy a pedagóguspályának már most elszívó hatása van, sokan elmennek inkább tanítani, hogy jobban keressenek. Az együtteseknek pedig nincs forrásuk rá, hogy jobban megfizessék a zenészeiket, énekeseket. Egyébként az egész felmérésnek az ötlete tavasszal született. Az akkori helyzethez képest még nagyobb lett mostanra a bér-olló, hiszen ösztől a pedagógusbérek ismét emelkedtek további legalább tíz százalékkal – így jelentősebb a lemaradás. Bár most főleg a zenekarokról, énekkarokról beszélünk, ez a gond a színházi területen is létezik. Balázs Péter, a szolnoki színház igazgatója beszélt arról, hogy milyen megalázó béreket tud csak fizetni a művészeinek, munkatársainak. Amikor elkészültek a kérdőívek, akkor igyekeztünk a létező legegyszerűbb adatokra rákérdezni, hogy az intézményvezetőknek ne okozzunk pluszterheket. Hiszen amúgy is sok a gondjuk.

■ Most hogyan tovább?

– A NEÉT-nek az lenne a feladata, hogy mindenki nézze át alaposan az adatokat, s gondolkozzon a megoldáson. A Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetsége közlőre ismerte a problémát, munkabizottságokat hozott létre és szintén szorgalmazza, hogy történjen előrelépés, s talán így együtt eredményt is tudunk elérni. A táblázat – mint minden ilyen statisztika – nem száz százalékosan pontos, de nagy tévedést nem tartalmaz. Ezek a számok katasztrofálisak, akár melyik területet nézzük. Hozzáteszem, nem is annyira rosszak, mint lehetnének, hiszen ebből a hatezer főből ezer az Operaházban dolgozik, ahol azért magasabbak az átlagosnál a fizetések. Az átlagot kicsit felfelé húzza az is, hogy a statisztikában részt vevő együttesek között van a Nemzeti Színház és a Nemzeti Filharmonikusok is. Igaz, hogy munkabéreket, közalkalmazotti illetményeket mértünk és nem jövedelmet, de azért nincs jelentős eltérés. Mások a lehetőségei egy vidéki szimfonikus zenekarnak, mint egy vezető fővárosi együttesnek a jövedelemszerzésre. Ha viszont megnézzük, hogy a fizetésükért milyen színházi szolgáltatásá-

Átlagkeresetek 2013

mot, koncertszámot kell produkálni, akkor látszik, hogy nem nagyon tervezhetnek maguknak hónapokon keresztül tartó külföldi turnékat.

■ *Vidéken régebben bevált modell volt, hogy a zenekari munka mellett a muzsikuskok tanítottak is...*

– Ma már elég ritka az, ami korábban gyakorlatnak számított, hogy valaki két teljes állást be tudjon tölteni, hiszen ez munkajogiilag is aggályos. Nehéz lenne megvalósítani, hogy ne ütközzön a két nyolcórás elfoglaltság. Nyilván városról városra változott a helyzet, de inkább az volt általános, hogy valaki valahol félállásban volt, s emellett töltött be egy egész állást. A mostani helyzet, hogy mozgás van a két terület között, azt jelenti, hogy mégis mindkét helyen mindeki...

■ *Mi lehet a megoldás a jelenlegi helyzetre?*

– Erről még nem tárgyaltunk a minisztériummal, ennek most kellene elkezdődnie. Ha közösen meg tudjuk állapítani, hogy ez az állapot így nem fenntartható, akkor gondolkozhatunk már – akár közösen is – a megoldáson. Ami azonban véleményem szerint nem az EMMI, hanem kormány szintjén dől el. Ha netán azonban a kormányzat – s nagyon remélem, hogy nem így lesz – azt mondja, hogy ez rendben, nincs ezekkel a bérszintekkel semmi baj, akkor új helyzet

elé nézünk. Bízom benne, hogy nem ez lesz a döntés, már csak azért sem, hiszen nagyon kis csoportról van szó, amelynek a létszáma nem éri el a 10 ezret sem. Ha van jobbító szándék, akkor mindezt viszonylag szerényebb költségvetési eszközökkel meg lehet oldani. Persze, költségvetés szempontjából egy átfogó bérrendezés még mindig nagyon sok pénzt jelent, de a nagyobb csoportokhoz képest azért még mindig szűk körről van szó.

■ *Ilyenkor elbangozhat, hogy más hivatások gyakorlói még jóval nebezebb helyzetben vannak...*

– Tudjuk, hogy akadnak olyan csoportok is, amelyek bérproblémája, életpálya megoldása még sürgetőbb, társadalmi okok miatt. Ezt is akceptáljuk. Ha ilyen sorrendiség születik, nem vitatkozunk rajta. Ezt a helyzetet azonban nem vehetjük szó nélkül tudomásul, muszáj foglalkoznunk vele. Az érdekegyeztető fórum, az egyeztető csoportok, a minisztérium képviselői ismerik most már a helyzetet, csak remélem, hogy valami mielőbb történik. Bár arra sok esély nincs, hogy ez már a következő évben bekövetkező, hiszen a költségvetési törvény tervezetét már benyújtották. Mindenesetre, ha változást szeretnénk, akkor el kell kezdenünk a munkát. Ha nem sikerül 2014-ben, akkor majd 2015-ben. S akkor a következő évre talán már történhet valami.

■ *Jó megoldás lehetne a művész-életpálya is, amelyről már nyáron sok szó esett.*

– Sajnos augusztus vége óta még nem történt semmilyen előrelépés az ügyben, de várom én is, hogy továbbgondoljuk azokat az elképzeléseket, amelyekről először a veszprémi konferencián beszéltem. A technikája annak, ha meg akarunk valamit oldani, nagyon sokféle lehet. Itt a kérdés az, hogy a döntéshozók hogyan vélekednek, van-e megoldandó helyzet, és ezt meg akarják-e oldani. Ha a szándék politikai céllá válik, akkor már lehet az eszközöket keresni, hogy melyik a legmegfelelőbb. Lehet, hogy az életpálya-modell sokkal nagyívűbb munka, mint egy egyszeri pénz-injekció a területnek. A pedagógusok béremelése teljes strukturális, szervezeti, fenntartói, s nem utolsósorban oktatáspolitikai, szemléletbeli döntési sornak volt a része és az eredménye. Új törvények születtek az oktatás teljes területén. Egyetlen állami intézmény fenntartó lépett az önkormányzatok helyébe. A mi szempontunkból pedig fontos eleme volt, hogy belekerült egy előmeneteli rendszer is, így az életpálya-modell elemei is magába foglalják a szakmai karrier elemeit. Kérdés, hogy az általam készített javaslat megfelelő-e a művész életpályát illetően. Lehet, hogy annál sokkal egyszerűbben kell gondolkodni, s azt is látnunk kell, hogy mindennek van-e forrása...

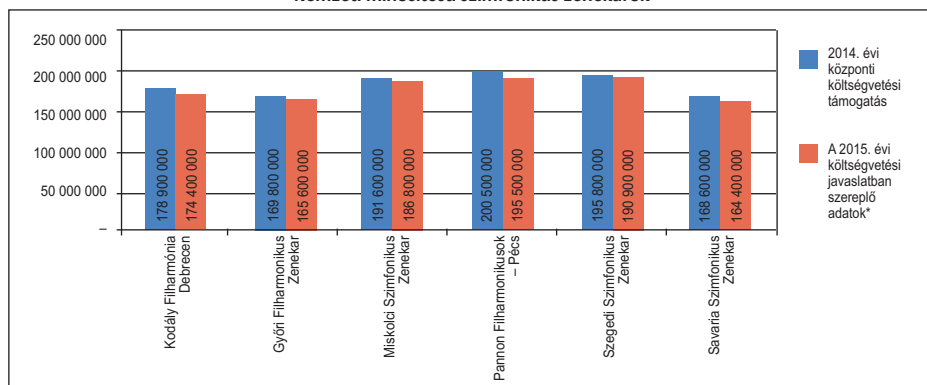
R. Zs.

Zenekarok és kórusok foglalkoztatottjainak száma és átlagbére – 2013.

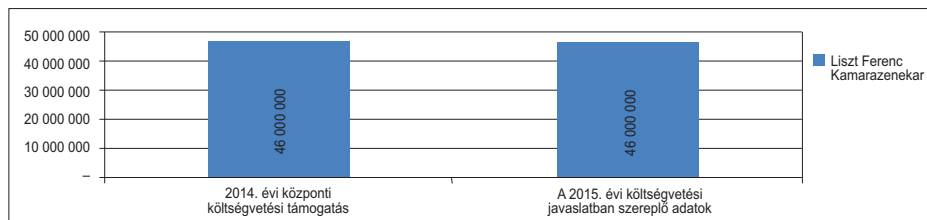
Gazdasági társaságként működő zenekarok, énekkarok	teljes munkaidőben foglalkoztatottak	részmunkaidőben foglalkoztatottak	teljes munkaidőben foglalkoztatott nem művész	részmunkaidőben foglalkoztatott nem művész	teljes munkaidőben foglalkoztatott művész	részmunkaidőben foglalkoztatott művész	teljes munkaidőben foglalkoztatott alapfokú végzettségű nem művész létszám	teljes munkaidőben foglalkoztatott középfokú végzettségű nem művész létszám	teljes munkaidőben foglalkoztatott felsőfokú végzettségű nem művész létszám	teljes munkaidőben foglalkoztatott alapfokú végzettségű művész létszám
SZOLNOKI SZIMFONIKUS ZENEKAR	60	-	3	-	57	-	-	-	3	-
MISKOLCI SZIMFONIKUS ZENEKAR	94	6	12	2	82	4	0	7	5	-
BUDAPEST ZUGLÓI FIHARMÓNIA	73	6	2	4	71	8	-	7	-	-
PÉCS PANNON FILHARMONIKUSOK	102	19	17	5	85	14	1	3	13	-
BUDAPEST LISZT FERENC KAMARAZENEKAR	18	-	1	-	17	-	-	-	1	-
BUDAPEST BUDAFOK DOHNÁNYI ZENEKAR	68	11	5	2	63	10	-	1	4	-
SZOLNOK KAMARAKÓRUS	16	1	1	-	15	1	-	-	1	-
BUDAPEST CONCERTO	4	-	3	-	1	-	-	1	2	-
BUDAPEST SZENT EFRÉM FÉRFI-KAR	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
BUDAPEST DANUBIA ZENEKAR	31	16	5	5	26	11	-	-	5	-
BUDAPEST NEMZETI FILHARMONIKUS ZENEKAR ÉNEKKAR ÉS KOTTATÁR	206	5	30	1	176	4	-	31	5	-
NYIREGYHÁZA CANTEMUS KÓRUS	6	1	1	-	5	5	-	-	1	-
BUDAPEST MÁV SZIMFONIKUS ZENEKAR	68	27	8	3	60	24	-	2	6	-
ÖSSZESEN	746	91	88	21	658	80	1	52	46	-
ÁTLAG										

Költségvetési szervként működő zenekarok, énekkarok										
SZOMBATHELY SAVARIA SZIMFONIKUS	86	4	11	-	75	4	-	8	3	-
DEBRECEN KODÁLY SZIMFONIKUSOK	87	-	8	-	79	-	-	6	2	-
DEBRECEN KODÁLY KÓRUS	50	2	3	-	47	2	-	2	1	-
GYŐR FILHARMONIKUS ZENEKAR	82	8	10	-	72	8	-	4	6	-
SZEGED SZIMFONIKUS ZENEKAR	103	1	6	-	97	1	-	3	3	-
Összesen	408	15	38	-	370	15	-	23	15	-
Átlag										

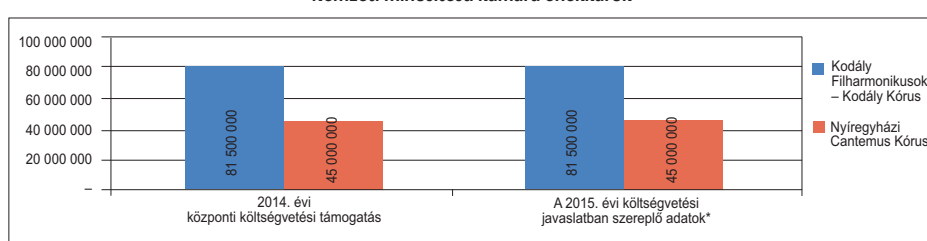
Nemzeti minősítésű szimfonikus zenekarok

Nemzeti minősítésű kamarazenekarok

Nemzeti minősítésű kamara énekkarok

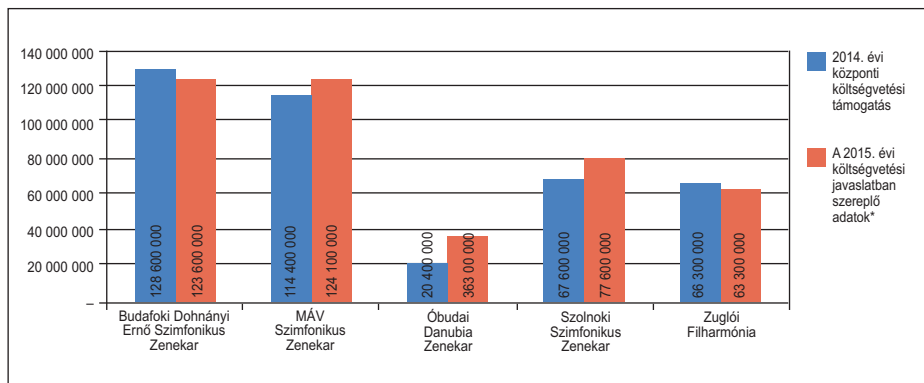

* A 2015. évi költségvetés tárgyalásakor a javasolt összegek még változhatnak. (A szerk)

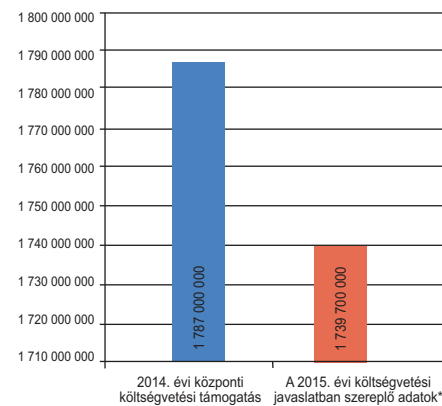
teljes munkaidőben foglalkoztatott középfokú végzettségű művész létszám	teljes munkaidőben foglalkoztatott felsőfokú végzettségű művész létszám	átlagbér alapfokú végzettség teljes munkaidő nem művész	átlagbér alapfokú végzettség részmunkaidő nem művész	átlagbér középfokú végzettség teljes munkaidő nem művész	átlagbér középfokú végzettség részmunkaidő nem művész	átlagbér felsőfokú végzettség teljes munkaidő nem művész	átlagbér felsőfokú végzettség részmunkaidő nem művész	átlagbér alapfokú végzettség teljes munkaidő művész	átlagbér alapfokú végzettség részmunkaidő művész	átlagbér középfokú végzettség teljes munkaidő művész	átlagbér középfokú végzettség részmunkaidő művész	átlagbér felsőfokú végzettség teljes munkaidő művész	átlagbér felsőfokú végzettség részmunkaidő művész
3	54	-	-	-	-	206,666	-	-	-	118,000	-	119,490	-
-	82	-	-	141800	90000	298,000	140000	-	-	-	-	157,700	107,000
-	66	-	-	-	140,250	341,500	-	-	-	101,500	-	130,052	37,870
4	81	182,900	93,000	204,166	80,000	221,615	174,166	-	-	206,172	-	191,570	95,575
-	17	-	-	-	-	129,800	-	-	-	-	-	-	-
12	51	-	-	160,000	152,250	353,400	150,000	-	-	176,900	136,666	189,300	146,111
5	10	-	-	-	-	118,000	-	-	-	121,000	59,000	152,260	-
-	1	-	-	200,000	-	468,000	-	-	-	-	-	118,000	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	26	-	-	-	100,000	289,700	84,750	-	-	-	-	254,158	133,451
20	150	-	-	319,000	-	482,500	187,500	-	-	239,200	-	279,270	91,413
-	5	-	-	-	-	216,100	-	-	-	-	-	180,000	155,100
1	59	-	-	208,500	160,000	295,400	258,057	-	-	154,400	143,300	170,098	176,844
45	602	-	-	1,233,466	-	3,420,681	994,473	-	-	1,117,172	-	1,941,898	943,364
		-	-	205,578	-	285,057	-	-	-	159,596	-	176,536	117,921

2	73	-	-	176091	-	267,066	-	-	-	194,855	-	183,930	91,965
5	74	-	-	119731	-	175882	-	-	-	118,000	-	154,981	-
4	43	-	-	121634	-	227273	-	-	-	118,000	-	167,418	80,020
1	71	-	-	155300	-	170617	-	-	-	141,500	93,500	174,864	103,725
3	94	-	-	130967	-	188400	-	-	-	123,267	-	176,159	174,800
15	355	-	-	703723	-	1,029,238	-	-	-	695,622	93,500	857,352	112,628
		-	-	140,745	-	205,848	-	-	-	139,124	-	171,470	-

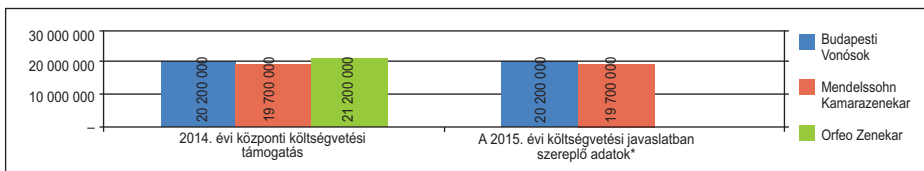
Kiemelt minősítésű szimfonikus zenekarok

A nemzeti és kiemelt kategóriába sorolt zenekarok és énekarok költségvetési támogatásának alakulása

Kiemelt minősítésű kamarazenekarok

Kiemelt minősítésű énekarok

